

2022.03.23 දින

**සර්ව පාක්ෂික සමුළුවට මහ බැංකු අධිපති විසින්
ඉදිරිපත් කිරීම**

අතිගරු ජනාධිපතිතුමනි, ගරු අගමැතිතුමනි, පක්ෂ නායකයින්,
මැති ඇමතිවරුනි,

1. දැනට පවතින ආර්ථික අර්බුදය

අද අපි මුහුණ දෙන ආර්ථික අර්බුදය ඉතා දැවැන්ත එකක් බව මුළු ලෝකයම දන්නවා. වසර 2ක් තුළ මුළු ලෝකයටම කොවිඩ් වසංගතයෙන් බැට වැදෙන විට විවිධ රටවල ආර්ථිකයන් දැවැන්ත ලෙස අර්බුදකාරී මට්ටම් වලට වැටෙනවා අපි නිරීක්ෂණය කළා. මෙවැනි ප්‍රශ්න සෑම රටක්ම පාහේ අත්වින්නදා.

කොවිඩ් වසංගතය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ලෝකය වෙලා ගැනීමට පටන් ගන්නා විට, සමහර රටවල් ශක්තිමත් ආර්ථික පදනමක සිටියා. එහෙත්, සමහර රටවල්, විවිධ හේතූන් නිසා දුර්වල වී තිබුණා.

2015 සිට 2019 දක්වා කාලය තුළදී, ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වර්ධන වේගය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් 7% සිට 2% දක්වා කඩා වැටුණා. විදේශීය ණය ඇ. ඩො. බිලියන 15 කින් වර්ධනය වුවද, විදේශ සංචිත ප්‍රමාණය ඇ. ඩො. බිලියන 1 කින් පමණ පහළ ගොස් තිබුණා.

පාස්කු ඉර්දා ප්‍රහාරයෙන් පසු, සංචාරක ක්ෂේත්‍රය අඩාල වී තිබුණා. වසරකට ගෙවීමට තිබූ විදේශීය ණය සේවා මුදල ඇ. ඩො. බිලියන 2 පමණ සිට බිලියන 6 පමණ දක්වා වැඩිවී තිබුණා. රුපියලේ අගය ඇ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව රු. 131 සිට රු. 182 දක්වා කඩා වැටී තිබුණා.

මේ ආකාරයට දුර්වල වී තිබූ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයකට කෝවිඩ් වසංගත පහර වැදුණු විට ඊට ඔරොත්තු දිය හැකි ශක්තියක් ඇත්ත වශයෙන්ම තිබුණේ නැහැ. එහෙයින් විවිධ ක්‍රමවේද සහ නව මාර්ග ඔස්සේ මෙම අර්බුදයට මුහුණ දෙන්නට ශ්‍රී ලංකා රජයට සහ මහ බැංකුවට සිදු වුණා.

එම අභියෝග විග්‍රහ කලහොත්, එන්නත්කරණය සඳහා දැවැන්ත මුදලක් වෙන් කරන්නට සිදු වීම: රුපියලේ බිලියන 4,100 ක පමණ "මොරටෝරියම්" (ණය කල් දැමීමක්) ලබා දීම: රට අගුලු දැමීම (Lockdown) නිසා රුපියලේ බිලියන දාහකටත් අධික ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් රටට අහිමි වීම: රජයේ ආදායම දැඩි ලෙස අඩුවීම හේතුවෙන්, රජයේ ගෙවීම් සඳහා මහ බැංකුවට මුදල් සපයා දීමට සිදු වීම: සංචාරක ක්ෂේත්‍රයෙන් සාමාන්‍යයෙන් ලැබෙන වාර්ෂික විදේශ විනිමය ගලා ඒම ඇ. ඩො. බිලියන 4.5 සිට ශුන්‍ය මට්ටමකට ආසන්න අගයකට පත්වීම:

විවිධ හේතූන් නිසා විදේශ විනිමය ප්‍රේෂණ 2021 මැද කාලයේ සිට දැවැන්ත ලෙස අඩු වීම: රුසියානු-යුක්රේන යුද්ධය හට ගැනීම හරහා බොර තෙල් බැරලයක මිල ඇ. ඩො. 130 දක්වා පමණ ගීඝ ලෙස වැඩිවීම: මුළු ලෝකයේම උද්ධමනය දශක 4 ක පමණ කාලයක් තුළ ඉහලතම අගය වාර්තා කිරීම, ඇතුලු අභියෝගයන් අපට පෙනී යනවා.

මේ සියලු බලපෑම්වල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, සැපයුම් පාර්ශ්වයේ හට ගැනුණු පීඩනයන් සමඟම සමස්ත ඉල්ලුමේ ඉහළ යෑමක් ද නිසා, අපේක්ෂා කළ මට්ටමට වඩා මිල ගණන් ඉහළ ගොස් ඇති බව රහසක් නොවේ. ඒ අතරම, පවතින සීමිත විදේශ විනිමය තත්ත්වය නිසා විවිධ අවශ්‍යතා (එනම්, ණය සේවාකරණය, ඉන්ධන හා අනෙකුත් අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ ආනයන වියදම් පියවීමට සහ සෙසු අත්‍යවශ්‍ය විදේශ විනිමය ගෙවීම් යනාදිය) අතර එම සීමිත විදේශ විනිමය බෙදාහැරීමට සිදු වී තිබෙනවා. එමෙන්ම, රට වෙත ගලා එන අත්‍යවශ්‍ය නොවන සහ හදිසි අවශ්‍යතාවක් නොමැති ආනයන සඳහා ද මෙම සීමිත විදේශ විනිමය වැය වී තිබෙනවා.

ඒ අතරම, ජලාශවල අඩු වෙමින් පවතින ජල මට්ටම සහ ඉන්ධන හිඟය හේතුවෙන් විදුලිබල සැපයුම විටින් විට සීමා කිරීමටත් සිදු වී තිබෙනවා. පිරිවැයට වඩා අඩු මිල ගණන් සහ ගාස්තු දිගින් දිගටම පවත්වාගෙන යෑම හේතුවෙන්, අදාල රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්ගේ මූල්‍ය තත්ත්වය දුර්වල වීම ද තවත් අර්බුදයකි. ඒ නිසා, ආහාර, ඖෂධ, ඉන්ධන, ගල් අඟුරු ගැස් වැනි අත්‍යවශ්‍ය ආනයන සඳහා 2021 අගෝස්තු මාසයේ සිට අද දක්වා, එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 1,800 කට වඩා විදේශ විනිමය දැඩි දුෂ්කරතා මධ්‍යයේ වූවද, මහ බැංකුව වෙළඳපොළ වෙතට සැපයීමෙන් මෙම උග්‍ර තත්ත්වය සෑහෙන මට්ටමකට සමනය කරන්නට කටයුතු කලා.

මෙවන් සියලු සාධක දෙස බලන විට අද පවතින ආර්ථික අර්බුදය ඉතා දරුණු එකක් බව නිසැකවම කියන්නට සිදුවෙනවා.

2. මෙම විදේශ විනිමය අර්බුදයට මූලික හේතු

- විදේශ ණය අර්බුදය

ශ්‍රී ලංකාවේ අද පවතින විදේශ ණය අර්බුදයට මූලික හේතුවක් ලෙස අප දකින්නේ රටේ විදේශීය ණයබරතාවය, 2015 සිට 2019 දක්වා අවුරුදු 5 ක කාලය තුළදී ඉතා ශීඝ්‍ර ලෙස වැඩිවීමයි. රටක විදේශීය ණය ප්‍රමාණය වැඩි වන විට, දේශීය ණය ප්‍රමාණය වැඩි වීමෙන් ඇතිවන අවදානමට වඩා බෙහෙවින් වැඩිය.

2015 සිට 2019 දක්වා අවුරුදු 5 තුළ විදේශීය ණය ප්‍රමාණය ඇ. ඩො. බිලියන 23.4 සිට ඇ. ඩො. බිලියන 38.7 දක්වා 65% කින් වැඩිවුණා. ඊටත් වඩා භයානකව, ජ්‍යාතනීතර සෛරීය බැඳුම්කර වන වාණිජමය ණය, ඇ.ඩො. බිලියන 5.0 සිට ඇ.ඩො. බිලියන 15.0 දක්වා 200%කින් වැඩි වුණා. එහෙත්, රටේ ආර්ථිකයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය වැඩිවූයේ ඇ.ඩො. බිලියන 79.4 සිට 84.0 දක්වා 5.8% කින් පමණයි.

මෙම දැවැන්ත නොගැලපීම (mis-match) හේතු කොට ගෙන, 2019 සිට රජයේ ණය සේවාකරණය (Debt Servicing) සඳහා අවශ්‍ය වූ ඇඩො. බිලියන 6 ක පමණ මුදල ගෙවා ගැනීම ඉතා විශාල අභියෝගයක් වුණා. එලෙස ණය සේවාකරණය සඳහා 2014 දී අවශ්‍ය වූයේ ඇඩො. බිලියන 2 ක පමණ මුදලක් පමණි. යම් හෙයකින්, එදා 2014 දී නිබු ඇඩො. බිලියන 79.4 ක දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය, 2019 වන විට 65% කින් පමණ වැඩි වී ඇඩො. බිලියන 131.0 ක් පමණ අගයකට වැඩි වී තිබුණා නම්, මෙම අභියෝගය දරුණු එකක් වන්නේ නැහැ. එහෙත්, 2019 වන විට ආර්ථිකයේ අගය වැඩි වී තිබුණේ ඇඩො. බිලියන 84 ක් දක්වා පමණයි. එහෙයින් මෙම විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම සහ ණය සේවා කිරීම ඉතා දුෂ්කර අභියෝගයක් බවට පත්වුණා.

වගුව: මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය

එ.ජ. ඩොලර් මිලියන

	2014 දෙසැ. 31	2019 දෙසැ. 31	2020 දෙසැ. 31	2021 දෙසැ. 31	2022 පෙබ. 28
ණය උපකරණය/ ණය වර්ගය					
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර (SLDB)	2,984	3,084	2,639	2,295	2,089
අක්වෙරළ බැංකු ඒකක (FCBU) ණය ගැනීම්	150	925	1,220	695	449
සාමූහික (Syndicated) සහ කාලීන ණය	-	1,333	1,500	2,223	2,224
ව්‍යාපෘති ණය	15,309	18,293	19,084	18,943	19,017
ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර (ISBs)	5,000	15,050	14,050	13,050	12,550
වෙනත්		63	55	49	48
මුළු විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය	23,443	38,748	38,548	37,255	36,377
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (USD billion)	79.4	84.0	81.0	n/a	n/a

එ.ජ. ඩොලර් මිලියන

	2014	2019	2020	2021	2022
විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය සේවාකරණ ගෙවීම්	2,102	5,560	5,940	6,366	7,024

- කෝවිඩ් වසංගතයෙන් සහ රට අගුළු දැමීමෙන් සිදු වූ පාඩුව

ඒ සමඟම කෝවිඩ් වසංගතය ඔස්සේ රට අගුළු දැමීමට (Lock-Down) සිදුවනවාත් සමගම ආර්ථික වර්ධන වේගය තවදුරටත් කඩා වැටීමෙන් 2020 අගවන විට, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ඇඩො. බිලියන 81 දක්වා අඩු වීමෙන් මෙම තත්ත්වය තව දුරටත් අසීරු මට්ටමකට පත් වුණා. එහෙයින්, 2021 දී යම් මට්ටමකට වර්ධනයක් ඇති වුවද දිගින් දිගටම සිදු වී තිබූ අවපාතය නැවත හැරවීම, නව පාලනයටත් ඉතා දුෂ්කර අභියෝගයක් වී තිබෙනවා.

කෝවිඩ් වසංගතය ඉදිරියේදී බොහෝ දෙනෙකුගේ මතය වී තිබුණේ ජනතාවගේ ජීවිත බේරා ගැනීම සඳහා රට ඉතා තියුණු අගුළු දැමීමකට භාජනය කළ යුතු බවයි. එම මතය ඔස්සේ, ඉතා දිගු කාලයක් තුළ 2020 දී සහ 2021 දී රට අගුළු දා තිබූ බව අප සියලු දෙනාම හොඳින් දන්නවා. එහෙයින්, කර්මාන්ත සහ ව්‍යාපාර දැවැන්ත අර්බුදයකට පත්වූ අතර, කුඩා සහ මධ්‍යම පරිමාණයේ ව්‍යාපාරිකයන්ටද දරුණු පීඩාවන්ට මුහුණ දීමට සිදුවුණා.

මෙම තත්ත්වය ඔස්සේ 2020 දී ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය 3.5% කින් පමණ සංකෝචනය වුණා. එපමණක් නොව 2021 දී ද ආර්ථික වර්ධන වේගය වාර්තා කර ඇත්තේ 4% ක පමණ අඩු අගයක්ය. මෙම පාඩුව රටේ ආර්ථිකය දුර්වල මට්ටමකට යොමු කල බව සත්‍ය වන අතර, එහි විපාක වැඩි දුරටත් දරුණු වූයේ, 2019 අග වන විට ආර්ථිකය දැවැන්ත ලෙස දුර්වල වී තිබූ නිසාය. එහෙයින් විශේෂයෙන්ම බාහිර අංශයට එල්ල වූ අහිංසාගය ඉතා දරුණු එකක් වුණි. මේ පිළිබඳව කෙටි විග්‍රහයක් මෙහිදී අවශ්‍ය යැයිද මා සිතනවා.

විදේශ විනිමය හිඟය හරහා සෑම පැත්තකින්ම ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයට තියුණු ප්‍රහාරයක් එල්ල වූයේ කරුණු කිහිපයක් නිසාය. එයින් එකක් නම්, පෙර කියූ ආකාරයට විදේශ විනිමයෙන් ලබා ගෙන තිබූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය, 2015 සිට 2019 දක්වා අවුරුදු 5 ක කාලයක් තුළදී 65%කින් වැඩිවීමයි. අනෙක නම් 2020 සහ 2021 තුළදී පමණක් සංචාරක ක්ෂේත්‍රයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට සාමාන්‍යයෙන් ලැබීමට නියමිතව තිබූ විදේශ විනිමය ගලා ඒම් ඇ. ඩො. බිලියන 9කින් පමණ අඩු වීමයි. ඊට අමතරව 2021 දී විදේශ සේවක ප්‍රේෂණ හරහා විදේශ විනිමය ගලා ඒම් ඇ. ඩො. බිලියන 1.5 කින් පමණ ද අඩු වී තිබුණා.

මෙහිදී අපට ඉගෙනගත හැකි පාඩම නම්, ජනතා ජීවිත ඉතා අගය කල යුතු අතර, ජනතා ජීවනෝපායද අගය කල යුතු බවයි. රට අගුළු දැමිය යුතුයැයි සමහරු කීවද රට අගුළු දැමීමෙන් පසුව, ඊට පසු කලෙක රටට සහ ආර්ථිකයට මුහුණපාන්නට සිදුවන තත්ත්වය සහ ජීවිතය ඉතා දැවැන්ත අර්බුදයක් වන බවත් තේරුම්ගත යුතුය.

එසේ නම්, ඉදිරි කාලය තුළ දී කිසිදු ආකාරයේ රට අගුළු දැමීමක් අපට දරාගත නොහැකි වන බවද සෞඛ්‍ය මාර්ගෝපදේශ (Health Guidelines) පිළිපදිමින් සහ නව සාමාන්‍යකරණ (New Normal) කාලපරිච්ඡේදය තුළ අප කටයුතු කල යුතු බවද, අප හොඳින් මතක තබා ගත යුතුය.

3. දැනට පවතින මූලික අභියෝග වලට විසඳුම්

අද වන විට මුළු ලොකයේම භාණ්ඩ හා සේවා මිල ගණන් ඉතා ශීඝ්‍ර ලෙස වැඩිවෙමින් තිබෙනවා. ඉන්ධන, ගල් අඟුරු ගැස්, ආහාර ද්‍රව්‍ය, නැව් ගාස්තු, අහස්යාත්‍රා ගාස්තු, පොලී අනුපාත යනාදිය දිනෙන් දින ඉහල යමින් තිබෙනවා.

ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ සහ බ්‍රිතාන්‍යයේ අද පවතින උද්ධමන වේගයන් එම රටවල වසර 40 කින් වාර්තා වී ඇති ඉහළතම අගයන්. ඒ රටවල පොලී අනුපාත වැඩිවෙමින් පවතිනවා. මෙම පසුබිම ඔස්සේ, ශ්‍රී ලංකාව වැනි සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට එල්ල වන පීඩනයද ඉතා දැවැන්තයි.

2019 අගවන විට, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය පත්ව තිබූ දුර්වල මට්ටම නිසා එම පීඩනවල අයහපත් බලපෑම ඊටත් වඩා දරුණු වී තිබෙනවා. එහෙයින් ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටවලට ඩොලර්, ගැස්, ඉන්ධන සහ විදුලිය හිඟ වීම හරහා ජන ජීවිතයට පීඩනයක් ඇති වූ බව කණගාටුවෙන් හෝ අපට පිළිගන්නට සිදු වෙනවා. ඒ අතරම, සමහර අවස්ථාවලදී සමහර ජන කොටස්වල හැසිරීම හරහා එම පීඩනය වඩාත් තියුණු වූ බවද අකමැත්තෙන් චුවත් අපට කියන්නට සිදුවනවා. උදාහරණයක් වශයෙන්, සමහර අපනයනකරුවන්, නොදැනුවත්ව හෝ, තමන්ට ලැබෙන විදේශ විනිමය තමන් ළගම රඳවා ගනිමින් හෝ වෙළඳපොළට යොමු නොකරමින් විදේශ විනිමය අර්බුදය තව දුරටත් උග්‍ර කිරීමට ක්‍රියා කොට තිබෙනවා. ඒ වගේම සමහර ආනයනකරුවන්, නොදැනුවත්ව හෝ, හැකි ඉක්මනින් අවශ්‍ය ප්‍රමාණයටත් වඩා විදේශ භාණ්ඩ ආනයනය කිරීම තුලින් විදේශ විනිමය පීඩනයට සහයෝගය දී තිබෙනවා.

තවත් සමහරු වෙළඳපොල තුළ යම් හිඟයක් දැක විගස, ඒ තුළින් ඉහල මට්ටමේ ලාභ ලබාගැනීමේ අරමුණින් විවිධ කටකතා පතුරුවමින් අසීමිත ලාභ ලබාගන්නට උත්සාහ ගෙන තිබෙනවා.

මෙවන් පසුබිමක රට මුහුණ දී ඇති අභියෝගයන්, අවශ්‍ය ප්‍රමාණයටත් වඩා වඩා ඉහල ජීවිතයකට ගොදුරු වී තිබෙනවා. එපමණක් නොව, විදේශ විනිමය හිඟයක් පිළිබඳව දිනපතා මාධ්‍ය වාර්තා පළ කිරීම හරහා, එම ප්‍රශ්නය තවත් උග්‍ර කරවීමක්ද සිදු වී තිබෙනවා. අවාසනාවකට මෙන්, මෙම ප්‍රශ්නය ජාත්‍යන්තරයට භාජනය කරමින්, ඊටත් වඩා විශාල අර්බුදයකට ශ්‍රී ලංකාව ගොදුරු කරන්නට, සමහරු ඕනෑකමින්ම දැඩි උත්සාහයක් ගන්නා බවද කණගාටුවෙන් වුවද අපට කියන්නට වෙනවා.

පෝලිම් සහ බඩු මිල වැඩි වීම හරහා ජනතාවට එල්ලවන ජීවිතය සහ විදින්නට වන දුක ගැන අප සියළු දෙනාම කණගාටු වෙනවා. ඒ පිළිබඳව අපි සංවේදී බවත් කිව යුතුමය. එසේ වුවද, සමහර අවස්ථාවලදී රට ඉදිරියේ ඇති භෞතික තත්ත්වය සලකා බලන විට, බලධාරීන්ට ගත හැකි තීරණ සංකීර්ණය: අභියෝගාත්මකය: දුෂ්කරය.

උදාහරණයක් වශයෙන් රටක් වශයෙන් ණය නොගෙවා සිටියහොත්, එයින් සිදුවිය හැකි විපාක දරුණු විය හැකිය. ඒ සමඟම, පෙර ගෙන ඇති ණය ගෙවීම හරහා විදේශ විනිමය අඩුවීම නිසා, ජන ජීවිතයට බාධා සිදු වුවහොත්, එයින් සිදුවිය හැකි විපාකද දරුණු විය හැකිය. මෙවන් දුෂ්කර අවස්ථා වලදී, එක් ක්ෂේත්‍රයකට හෝ වැඩපිළිවෙලකට වැඩි ප්‍රමුඛතාවයක් දීමට සිදුවන්නේ මධ්‍යම කාලීන සහ දිගු කාලීන විපාක වල භයානක කම තක්සේරු කරමිනි. එහෙයින්, ජීවිතයට ගොදුරු වන සමහර ජනකොටස් වලට රජය සහ බලධාරීන් ගන්නා තීරණවලින් සිදුවන දිගු කාලීන ප්‍රතිඵල පිළිබඳව වැරදි අවබෝධ මතුවිය හැකි වුවද, එවන් තීරණ ගැනීමට රජයකට සහ අදාල බලධාරීන්ට සිදුවනු ඇත.

විදේශීය අංශය ශක්තිමත් කිරීම සහ විදේශ විනිමය ලැබීම් දිරිමත් කිරීම සඳහා විනිමය අනුපාතිකයේ ඉහළ නමයශීලී බවක් සඳහා ඉඩ හැරීමට කාලය එළඹ ඇති බව, මැනකදී, අකැමැත්තෙන් හෝ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට තීරණය කිරීමට සිදු වුනා. විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය කිරීම සඳහා තීරණය ගනු ලැබුවේ ආර්ථිකයේ පවතින තත්ත්වය සහ ගෝලීය ආර්ථිකයේ ප්‍රවණතා පිළිබඳව මනාව සලකා බැලීමකින් අනතුරුවයි.

විනිමය අනුපාතිකයට සිදු කළ මෙම වෙනස් කිරීම මගින් අපනයනකරුවන් දිරිමත් කිරීමක් වේ යැයි අප අපේක්ෂා කරනවා. එමෙන්ම, අත්‍යවශ්‍ය නොවන ආනයන අධෛර්යවත් කෙරෙනු ඇතැයිද අප සිතනවා. තවද, මෙම පියවර මගින් විදේශ විනිමය ලැබීම් තවදුරටත් දිරිමත් කිරීමටත්, එමගින් විනිමය අනුපාතිකය දැනට පවතින අනුපාතිකයට වඩා පහළ මට්ටමක ස්ථාවර කිරීමටත් අප බලාපොරොත්තු වෙනවා.

මේ අනුව, නැවතත් විනිමය අනුපාතිකයෙහි ස්ථායී තත්ත්වයක් ඇති වූ පසුව, ඇතැම් භාණ්ඩවලට අදාළ සැපයුම්වලට අදාළව සිදුවන වර්ධනයේ බලපෑමෙන්, මිල ගණන් ක්‍රමයෙන් පහළ වැටෙනු ඇතැයිද මහ බැංකුව අපේක්ෂා කරනවා.

සමහර විට, වඩාත් ශක්තිමත් ආර්ථික අධිතාලමක් තිබුණානම් හෝ සැලකිය යුතු විදේශ සංචිත ප්‍රමාණයක් කොවිඩ් වසංගතයට පෙර රට සතුව තිබුණා නම්, මෙතරම් දුෂ්කර තත්ත්වයටක නොවැටී කටයුතු කරන්නට අපට ඉඩ තිබුණා.

එහෙත්, එවැනි තත්ත්වයක් නොතිබූ නිසා, සමහර අවස්ථා වලදී ජනතාවට වැඩි පීඩනයක් යොමු වීම පිළිබඳව කණගාටු වන ගමන්ම, ඉදිරි කාලයේදී ආර්ථිකය වඩාත් යහපත් අතට හැරෙනවාත් සමගම එම පීඩනය යම් තරමකට අවම කර ගැනීමට හැකිවනු ඇතැයිද කිව යුතුය.

4. මේ වනවිට “මුදල් අවිච්ඡිත ගැසීම” සහ සහ එය නැවත හරවා ගැනීම

විශේෂයෙන් ම ආර්ථික වර්ධනය මන්දගාමී වෙමින් පැවතීම සැලකිල්ලට ගනිමින්, මෙම රජය ආරම්භයේ දී ගනු ලැබූ ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයක් වූයේ බදු අනුපාතික අඩු කිරීම සහ අඩු බදු ක්‍රමයක් පවත්වාගෙන යෑමයි. මෙම ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් අපේක්ෂා කෙරුණේ පෞද්ගලික අංශයට සහ මහජනතාවට වැඩි වශයෙන් මුදල් ඉතිරි කර ගැනීම සහ ඔවුන්ගේ අතිරික්ත මුදල් කාර්යක්ෂමව හා ඵලදායී ලෙස ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ආයෝජනය කිරීමට ඉඩ සලසා දීමයි. එමගින් ආර්ථික වර්ධනයට සහාය වූ අතරම, අනාගතයේ දී කර්මාන්ත අංශය මෙන්ම අනෙකුත් අංශ ද ශක්තිමත් වී රජයේ බදු මුදල් වැඩි වී රාජ්‍ය ආදායම ද වර්ධනය කර ගැනීම අපේක්ෂාවක් වුණා.

කෙසේ නමුත්, 2020 මුල් කාලයේදීම කොවිඩ්-19 වසංගතය ඇතිවීමත් සමඟ ව්‍යාපාර බොහෝ දුෂ්කරතාවන්ට භාජනය වුණා. එහිදී ආර්ථිකය අපේක්ෂිත ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වීමට බාධා ඇති කරන අන්දමේ භෞතික සීමාවන් (Movement Restrictions) ඇතිවීමට රජයට සිදු වුණා. ඒ අනුව, රාජ්‍ය ආදායම් අහිමිවීම් මධ්‍යයේ, රාජ්‍ය මූල්‍ය මෙහෙයුම් සුමටව පවත්වාගෙන යෑම සඳහා රජයට අවශ්‍ය අරමුදල් සැපයීමට මහ බැංකුවට සිදු වුණා. නවද, බැංකු සහ පීඩාවට පත් සමාගම්වලට සහ ජනතාවට උපකාර කිරීම සඳහා බැංකු වෙත වැඩි මුදල් ප්‍රමාණයක් සපයන්නටත් මහ බැංකුවට සිදු වුණා. වසංගත තත්ත්වය හමුවේ ක්ෂුද්‍ර හා කුඩා ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යෑම සඳහා සහාය වීමට පවා සහනදායී ණය යෝජනා ක්‍රම ද ක්‍රියාත්මක කිරීමට සිදු වුණා.

කාලීන අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගනිමින්, මහ බැංකුව, රාජ්‍ය අංශයට සහාය දෙන අතරම, පෞද්ගලික අංශයේ අරමුදල් පිරිවැය අඩු කිරීම සඳහා පොලී අනුපාතික ඉතිහාසයේ මෙතෙක් පැවති අවම මට්ටම් දක්වා අඩුකොට පවත්වාගෙන සිටියා. මෙම ප්‍රතිපත්ති නොවී නම්, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ සහ ආර්ථිකය දැඩි අවපාතයකට ලක් වීමට ඉඩ තිබූ අතර, මහජනතාවට මීටත් වඩා අපහසු කාලයක් ඇතිවීමට ඉඩ තිබුණා.

ඒ අතර, රට ක්‍රම ක්‍රමයෙන් කොවිඩ් පීඩනයෙන් නිදහස් වනවාත් සමඟම, 2021 අගෝස්තු මාසයේ සිට මහ බැංකුව වඩාත් නියුණු මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කරන්නට යෙදුණා. උද්ධමන පීඩන පාලනය කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ දමන ලද අතර, වසංගත කාලය තුළ දී ලබා දුන් මුදල් සානුවල (Monetary Stimuli) ක්‍රමානුකූලව අඩු කිරීමට ද ක්‍රියා කළා. ඒ අනුව, මෙම වසර තුළ දී මහ බැංකුව සිය රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් නොගය රුපියල් බිලියන 500කින් අඩු කිරීමට අපේක්ෂා කරනවා.

5. රුපියල නමැයිලි කිරීම සහ පොලී අනුපාතිකය ඉහළ යෑම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය 2022 වසරේ මාර්තු 04 වැනි දින පුළුල් ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් ප්‍රකාශයට පත් කළා. තවද, ගෝලීය මෙන්ම දේශීය වශයෙන් ඇතිවෙමින් තිබූ සාර්ව ආර්ථික සහ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ප්‍රවණතා සමීපව නිරීක්ෂණය කරමින් උද්ධමනය, විදේශීය අංශය සහ මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාව ළඟා කර ගැනීමේ අරමුණින් තවදුරටත් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට සූදානමින් සිටින බව ද එහිදී දැනුම් දුන්නා.

මෙම ප්‍රතිපත්ති මාලාවේ කොටසක් ලෙස, 2022 වසරේ මාර්තු 07 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි විනිමය අනුපාතිකයේ ඉහළ නමැගිලිභාවයක් ලබා දෙන්නට මුදල් මණ්ඩලය තීරණය කලා. එය පහසු තීරණයක් නොවුවද, අප ආර්ථිකයට ඒ අවස්තාවේදී මුහුණ දෙන්නට තිබූ අභියෝග මැද, එය ගත යුතුම තීරණයක් ලෙස මහ බැංකුවට පෙනී ගියා.

විනිමය අනුපාතිකය වඩා නමැගිලි ලෙස තීරණය වීමට ඉඩ හැරීමත් සමඟ අවිධිමත් විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ දුර්වල වනු ඇතැයි බොහෝ දෙනාගේ මතය වී තිබූ බව අප දන්නවා. ඒ අතර, විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ සහ අපනයන ආදායම් ආර්ථිකය වෙත ගලා ඒම ඉහළ යනු ඇතැයිද මහ බැංකුව අපේක්ෂා කරනවා. විනිමය අනුපාතිකය සාධාරණ මට්ටමක ස්ථාවර වනු ඇති බවටත්, දළ නිල සංචිත ප්‍රමාණය ඉහළ නංවා ගැනීමට මහ බැංකුවට හැකිවනු ඇති බවටත් මෙමගින් බලාපොරොත්තු වන අතර, රට වෙත ප්‍රමාණවත් ලෙස විදේශ විනිමය ගලා ඒම එමගින් සිදුවනු ඇතැයිද අපේක්ෂා කෙරේ.

තවද, වසංගතය ආරම්භයේදීම, කාලීන අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගනිමින්, මහ බැංකුව රාජ්‍ය අංශයට සහාය වූ අතරම, පෞද්ගලික අංශයටද අරමුදල් පිරිවැය (Cost of Funds) අඩු කිරීම සඳහා පොලී අනුපාතික ඉතිහාසයේ වූ පහළම මට්ටම දක්වා අඩු කලා.

ඒ ආකාරයට රාජ්‍ය ආදායම් අඩු වීම මධ්‍යයේ, රාජ්‍ය මූල්‍ය මෙහෙයුම් සුමටව ක්‍රියාත්මක කරවීම සඳහා රජයට අවශ්‍ය අරමුදල්ද මහ බැංකුව සපයා දුන්නා. කෙසේ වෙතත්, අඩු පොලී අනුපාතිකයක් දිගු කාලයක් පුරා පැවතීම මගින් ඉල්ලුම මත වන පීඩනය ඉහළ යමින් උද්ධමනය ඉහළ යාමට හේතු වන නිසා, 2021 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ සිට මහ බැංකුව සිය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික (Policy Rates) ඉහළ නැංවීම සහ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය (Statutory Reserve Ratio) ඉහළ නැංවීම මගින් ලිහිල් මුදල් තත්ත්වය වෙනස් කිරීමට කටයුතු ආරම්භ කලා. ඉන් අනතුරුව ඇති වූ ආර්ථික ප්‍රවණතා නිරීක්ෂණය කරමින්, ආර්ථික ස්ථාවරත්වය ඇති කර ගැනීම සඳහා මහ බැංකුව පොලී අනුපාත දෙවරක්ම මේ කාලය තුළදී ඉහළ නංවා තිබෙනවා.

6. අනාගතයේදී රජය සහ මහ බැංකුව ඉදිරියේ ඇති විකල්ප

සුවිශේෂී අභියෝග සඳහා සුවිශේෂී විසඳුම් අවශ්‍ය වෙනවා. එමෙන්ම, සුවිශේෂී කාලසීමාවන් අපට සැලකිය යුතු වෙනස්කම් සිදු කිරීමට අවස්ථාවන් වෙනවා. එමෙන්ම එවන් වකවානු ඉතා වැදගත් සහ අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීමටත්, ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් උපකාරී වෙනවා. ශක්තිමත් ආයතන බිහි කිරීමටත්, වෙනස්වීම් සඳහා මුහුණ දීමට ආර්ථිකයේ සියලුම පාර්ශ්වකරුවන්ගේ කැපවීම ප්‍රදර්ශනය කරමින් අනාගතයට මග පාදා ගැනීමටත්, මෙය සුදුසු කාලයක් ලෙසත් බොහෝ ආර්ථික විශ්ලේෂකයින් විශ්වාස කරනවා.

ඒ අනුව, වර්තමාන අභියෝගාත්මක තත්ත්වය ජය ගැනීම සඳහා ගත හැකි හොඳම ප්‍රතිපත්ති විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග මහ බැංකුව විසින් සලකා බලන අතර, තවදුරටත් ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දීම සහ සුදුසු පරිදි ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයන් වෙනස් කිරීමත් සිදු කරන්නට හැකි වෙනවා.

එමෙන්ම, වත්මන් ආර්ථික අභියෝග ජය ගැනීම සඳහා රජය සහ මහ බැංකුව ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග ඒකාබද්ධ ප්‍රයත්නයක් ලෙස කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුව ඇති බැවින්, රජයේ ආර්ථික හා මූල්‍ය උපදේශක ලෙස, පුළුල් ක්‍රියාමාර්ග අටක් කඩිනමින් සලකා බලන ලෙස මාර්තු මස මුලදී මහ බැංකුව රජයෙන් ඉල්ලා සිටියා. ඒවා නම්:

- i. අත්‍යවශ්‍ය නොවන සහ හදිසි නොවන ආනයන අධෛර්යමත් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම
- ii. පිරිවැය පදනම් කරගෙන ඉන්ධන මිල සහ විදුලි ගාස්තු කඩිනමින් වැඩි කිරීම
- iii. විදේශ ප්‍රේෂණ සහ ආයෝජන දිගින් දිගටම දිරිගැන්වීම
- iv. පුනර්ජනනීය බලශක්ති කරා කඩිනමින් යොමුවන අතරම, බලශක්ති සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම
- v. තිරසාර පදනමක් මත බදු වැඩිකිරීම් හරහා රජයේ ආදායම ඉහළ නැංවීම
- vi. කඩිනමින් විදේශ මූල්‍ය සහ ණය නොවන විදේශ විනිමය ගලා ඒමට සැලැස්වීම
- vii. උපායමාර්ගික නොවන සහ උණු උපයෝගී වත්කම් කඩිනමින් මූල්‍යකරණය කිරීම, සහ
- viii. අත්‍යවශ්‍ය නොවන සහ හදිසි නොවන ප්‍රාග්ධන ව්‍යාපෘති කල් දැමීම

මහ බැංකුවේ යෝජනා අනුව ශ්‍රී ලංකා රජය දැනටමත් අනවශ්‍ය නොවන හා හදිසි නොවන ආනයන සීමා කිරීම, පිරිවැය පිළිබිඹු වන පරිදි ඉන්ධන මිල සංශෝධනය කිරීම යන කාර්යයන්, දුෂ්කරතා මැද වුවත් ක්‍රියාවට නංවා තිබීම අප අගය කරනවා.

ඉහත සඳහන් අට වැදැරුම් යෝජනා රට මුහුණදී සිටින අභියෝගාත්මක ආර්ථික තත්ත්වයෙන් මිදීම සඳහා සහ කොවිඩ් වසංගතය ආශ්‍රිතව ගනු ලැබූ ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීමවලින් ක්‍රමානුකූලව ඉවත් වීම සඳහා සහාය වනු නොඅනුමානයි.

තවද, මෙමගින් තාවකාලිකව, කෙටි කාලයක් තුළ, ජනතාවගේ දෛනික කටයුතුවලට යම් බාධා සහ දුෂ්කරතා ඇති වෙන්නට පුළුවන් බවත් අපි හොඳින් දන්නවා. භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල ගණන් සැලකිය යුතු වැඩිවීමකට භාජනය වන බවත් අප දන්නවා. දැඩි රාජ්‍ය මූල්‍ය, මුදල් සහ මූල්‍ය තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ආර්ථිකයේ යම් පසුබෑමක් ඇති වෙන්නටත් පුළුවන් බවත් කිව යුතුයි.

එහෙත්, ඒ සමඟම රජය සහ මහ බැංකුව විසින් ගන්නා මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග අප රටේ ආර්ථිකය ඉතා ඉක්මනින් ස්ථාවර කිරීමට ඉවහල් වනු ඇති බවත් කිව යුතුමය.

7. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන සහය

වර්තමානයේ අඩු මට්ටමේ පවතින විදේශ සංචිත සලකා බැලීමේ දී, නුදුරු අනාගතයේ දී පියවීමට ඇති ණය සේවාකරණ ගෙවීම් නිසි කාලයට පියවීමේ අභියෝගයන්ට මැනකාලීනව ශ්‍රී ලංකාව මුහුණ දෙමින් සිටිනවා. ඉහළ විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සහ විදේශ විනිමය ගලා ඒම අඩුවීම මධ්‍යයේ, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ දුවහිලනාවේ යම් අඩු වීමක්ද සිදු වී තිබෙනවා. ජාත්‍යන්තර ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනවලින් සිදු කර ඇති අහිතකර ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම් හේතුවෙන්, රජය සහ බැංකු යන දෙඅංශයට ම ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළ වෙත ඇති ප්‍රවේශ වීමේ අවස්ථාවන් සීමා වී තිබෙනවා. ඉන්ධන, ගැස් සහ අනෙකුත් අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ වැනි අත්‍යවශ්‍ය ආනයන සඳහා වන විදේශ විනිමය ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා ප්‍රමාණවත් පරිදි විදේශ විනිමය සැපයීමේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු අංශය විවිධ අභියෝගවලට මුහුණ දෙමින්ද සිටිනවා.

මෙම තත්ත්වය තුළ, සාර්ව ආර්ථික හා මූල්‍ය පද්ධති ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීම සඳහා නුදුරු අනාගතයේදී සැලකිය යුතු විදේශ මූල්‍ය ප්‍රමාණයක් ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් පවතිනවා. මේ සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කරන අතරම, ශ්‍රී ලංකාව සාමාජිකයෙකු වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ පහසුකම් සලසා ගන්නටත් රජය අදහස් කොට තිබෙනවා. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ සම්බන්ධ වීම තුළින් ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය වැඩි කෙරෙන අතර, ණය නොවන ගලා ඒම් දිරිමත් කරනු ඇතැයි යන විශ්වාසද විපක්ෂය ඇතුළු බොහෝ විශේෂඥයින් පළකොට තියෙනවා.

එමෙන්ම සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව සහ ණය තිරසාරත්වය නැවතත් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා විශ්වසනීය උපාය මාර්ගයක් ක්‍රියාවට නැංවීමේ කඩිනම් අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලත් මැනකදී ශ්‍රී ලංකාවට අවධාරණය කර තිබෙනවා. මේ අතරම, ඉදිරියේදී විවිධ ආර්ථික කටයුතු සම්බන්ධයෙන් IMF සමඟ ගණුදෙණු කරන විට, ඔවුන්ගේ ප්‍රතිපත්ති දැඩි විය හැකි බවද අප මතක තබාගත යුතුයි .

8. සමාජනීය

අතිගරු ජනාධිපතිතුමනි, ගරු අගමැතිතුමනි, පක්ෂ නායකයින්, මැති ඇමතිවරුනි,

මේ වනවිට ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ඉතා තීරණාත්මක අදියරකට පිවිස තිබෙනවා. ඊළඟ සති සහ මාස කිහිපය තුළදී රටක් හැටියට අප ගන්නා තීරණ අප රටේ මුළු අනාගතයටම බලපානු ඇත. එහෙයින් සියළුම දේශපාලන පක්ෂ සහ ඒවායේ නායකයින්, තමන්ගේ දේශපාලන ව්‍යුහය කුමක් වූවත්, රටේ ආර්ථිකය ස්ථායී කරවීම සඳහා තමන්ගේ පූර්ණ දායකත්වය ලබා දෙන්නේ නම්, එය ඉතා අගනා ක්‍රියාවක් ලෙස අප දකිනවා. විවිධ අවස්ථාවලදී මතුවන ප්‍රශ්න හමුවේ නාවකාලික දේශපාලන ජයග්‍රහණ ලබා ගැනීමට උත්සහ කරනවා වෙනුවට කෙටි කාලයක් තුළදී මුළු රටම ස්ථායී කරවීම සඳහා සියළුදෙනාම කටයුතු කරන්නේ නම්, එය අප රට සහ ආර්ථිකය වෙනුවෙන් ඉටුකරන මහඟු සේවයක් වන්නේය.

අද දින අප රටේ බොහෝ පක්ෂ නායකයින් එකට රැස්වී මෙම ආර්ථික අභියෝග ගැන සාකච්ඡා කිරීමට එකතුවීම අප රටේ විශාල ජයග්‍රහණයක් ලෙස අපට හදුන්වන්නට පුළුවන්.

ඒ හරහා සියළුදෙනා තමන්ගේ පූර්ණ ශක්තිය සහ සහයෝගය යොදවමින් ආර්ථිකය මුහුණ දෙන මෙම අභියෝග ජය ගන්නට ශක්තිය ලබා දෙන්නේ නම්, අපි වර්තමානයේ මුහුණ දෙන මෙම ආර්ථික අර්බුද වැඩිකලක් යන්නට මත්තෙන් තිරසාර ලෙස අපට ජයගත හැකි වේ යැයි මා තරයේම විශ්වාස කරනවා.

අද දින මෙම අතිශයින් වැදගත් සමුළුව ඉදිරියේ අදහස් කිහිපයක් තබන්නට මට අවස්ථාව ලබාදුන් අතිගරු ජනාධිපති ගෝඨාභය රාජපක්ෂ මැතිතුමාට මාගේ අවංක ස්තූතිය පුද කරනවා.